

## Jezik, vrata u svijet

Naučiti govoriti bez teškoća  
Brošura za roditelje



A B C D

# Jezik, vrata u svijet

Naučiti govoriti bez teškoća  
Brošura za roditelje



**Moje dijete momentano postavlja toliko mnogo pitanja. Što da radim?**

**Zašto je igra tako važna da djeca nauče govoriti?**

**Zašto moje dijete uvijek sve dira?**

**Da li moje dijete uči goviriti kad gleda televiziju?**

**Koliko vremena trebam posvetiti  
svojem djetetu?**

**Kakvu vezu imaju gimnastika, penjanje i balansiranje s učenjem jezika?**

**Koji jezik trebam govoriti sa  
svojim djetetom kod kuće?**

**Uči li moje dijete u vrtiću dovoljno njemački jezik?**

*Dragi roditelji,*

*kao i svi drugi roditelji i Vi ste sigurno bili presretni kada je Vaše dijete izgovorilo prvu „pravu“ riječ. I sa čuđenjem i ljubavi – a naravno i s ponosom – pratili ste daljnje jezične i gorovne vježbe svojeg djeteta! Naponsljeku, svako dijete donosi u momentu rođenja sposobnost za opažanje zvukova i osobina jezika u svojoj okolini, a kasnije i sposobnost da prepozna, oponaša i primjenjuje materinjski jezik. Jer je jezik važan ključ da si dijete otvori svijet.*

*Sigurno ste se često čudili neobičnim jezičnim oblicima koje Vaše dijete uporebljava, a ponekad ste pri tome primjetili da primjenjuje Vaš naglasak ili govor neposredno mu bliskih osoba: u svakom slučaju trebaju sva djeca između prve i četvrte godine života, da bi naučila govoriti, mnogo pažnje i ljubavi bliskih osoba i društvo komunikativnih odraslih osoba oko sebe.*

*Ovom brošurom Vam želimo dati potporu za učenje jezika Vaše djece – pogotovo ako rastu s više jezika. Tu ćete naći nekoliko teoretskih i mnogo praktičnih primjera za podršku i pratnju u ovom jedinstvenom i uzbudljivom procesu razvoja Vašeg djeteta.*

*Sa prijateljskim pozdravima*



Gabriele Müller-Trimbusch  
Gradonačelnica



Bruno Pfeifle

Upravitelj Ureda za djecu i omladinu

# Koliko vremena trebam posvetiti mojem djetetu?

Naravno biste si trebali uzeti mnogo vremena za svoje dijete.

*Vrijeme koje provodite sa svojim djetetom, nikada nije izgubljeno vrijeme.*



## Preporučujemo

Ali još važniji su intenzitet i pažnja koje mu posvećujete.

Uzmite si vremena za sebe i planirajte vrijeme kada ćete biti u potpunosti samo tu za svoje dijete. Iskoristite naročito obične svakidašnje prilike da budete s njim bliski.

**Vrijeme koje provodite sa svojim djetetom, nikada nije izgubljeno vrijeme.**

Pazite na to da Vaše dijete također dođe do riječi u krugu

braće i sestara ili u razgovorima s odraslima.

Prilikom zajedničkih aktivnosti možete lako započeti razgovor, na primjer: kad jedete, pečete kolače, perete posuđe ili pospremate stan, na putu u kupovinu, kad promatrivate izloge, šetate, kad se vozite tramvajem ili autom, kad zajedno gledate televiziju ili kad je vrijeme za spavanje.



Djeca moraju osjećati da su voljena.

**Kad Vaše dijete nauči nešto novo, to je za njega veliki učinak. Zato zaslužuje Vašu pohvalu i priznanje.**

Recite svom djetetu ako upravo nemate vremena i objastnите mu zašto ga sada ne možete saslušati. To dijete razumije. Ali ono bi uvijek trebalo točno znati kad ćete mu ponovo obratiti punu pažnju i ljubav. Djecu čini nesigurnim, ako ih tješimo na neko neodređeno vrijeme.

**Održite svoje obećanje!**

## Što kažu stručnjaci

**Da bi djeca naučila govoriti jezik, trebaju pogotovo pažnju i ljubav svojih roditelja.**

Djeca trebaju siguran osjećaj da će dobiti pažnju i ljubav i moraju osjećati da su voljena.

Ta sigurnost je važna da bi dječa razvila potrebnu samosvijest.

Samosvijest Vašeg djeteta pojačati će se, kada osjeti da je ozbiljno prihvaćeno.

Svagdašnjica im nudi mnogo mogućnosti da sudjeluju u razgovoru.

Ali djeca moraju naravno naučiti da u određenim situacijama ne smiju smetati. Na primjer kad telefonirate ili ako radite kod kuće. Neke svakodnevne situacije zahtjevaju mir i ne dopuštaju smetnje.

# Moje dijete momentano postavlja vrlo mnogo pitanja. Što da radim?

Odgovorite na njegova pitanja jednostavnim i kratkim rečenicama.

*Mališani su otkrili mogućnost da mogu upoznati svijet oko sebe kad postavljaju pitanja. Kod svega novog pitaju: „Što je to?“*



## Preporučujemo

Intenzivne faze ispitivanja su dio dječjeg razvoja.  
Postavljanjem pitanja dijete istražuje svijet i tako uči mnoge nove riječi. Pitanja su vrlo važna za njegov jezični razvoj!

**Vašem djetetu su dovolji jednostavni odgovori.  
Ali budite hrabri i odgovorite mu: „To ne znam.“**

Krenite zajedno s djetetom na traženj odgovora. Možete naravno pitati i druge odrasle ili stariju djecu.

Postavite mu pitanja kao: „Ka-

ko bismo to mogli saznati?“ ili „Koga bismo mogli pitati?“

Slikovnice često pomažu da se nađu odgovori na pitanja i podržavaju razgovor.



Otprilike između treće i četvrte godine života počinje druga faza ispitivanja

Pitajte odgojiteljice u Vašem dječjem vrtiću/obdaništu za pogodnu dječju lektiru ili posjetite gradsku knjižaru. Ponekad se na dječjim pazarima ili buvljim vašarima mogu naći jeftine knjige za djecu.

U ovoj fazi djeca žele sve točno znati. To je za odrasle često naporno. Kad Vam bude previše, uzvratite protupitanjem i pitajte dijete:

„Što misliš ti...?“

## Što kažu stručnjaci

**Djeca uče istražujući svijet oko sebe.**

Između druge i treće godine života djeca su otkrila mogućnost da postavljanjem pitanja mogu upoznati svijet oko sebe. Kod svega novog pitaju: „Što je to?“ Dijete otkriva da svaka stvar ima svoje ime. Ovo je značajano vrijeme u kojem se upečaćuje dječja radoznalost na svijet.

Otprilike između treće i četvrte godine života počinje druga faza ispitivanja.

Sada dijete želi znati zašto su stvari takve kakve jesu. Ono piتا za imena nepoznatih stvari. Na taj način uči što pojmovi znače i obogaćuje svoj rječnik.

# Zašto moje dijete uvijek sve dira?

Djeca žele sve stvari dodirnuti i opipati i tako ih shvatiti.  
Tako uče nove rječi i povezuju ih s pojmovima.

*Dajte djetetu često mogućnost da preko dodira shvati, npr. u igri s vodom.*



## Preporučujemo

Nije dovoljno djetetu samo reći neku novu riječ. Da bi na primer naučilo riječ „naranča“, dijete ju mora dodirnuti, ponjušti i okusiti njen sladak sok.

**Dajte djetetu često mogućnost da dodirom shvati, kao npr.:**

- kad pečete ili kuhate:  
ako Vam dijete smije pri tome pomoći, saznati će mnogo o svojstvu i osobinama namirnica.
- Materijali kao karton, čepovi, papirnate role itd. su također zanimljivi za igru.
- U igri s vodom, pijeskom, kamenjem, sapunom ili plastelinom.
- Dozvolite da se dijete zaprlja kod svojih istraživanja.



*Dozvolite djetetu da se zaprlja.*

## Što kažu stručnjaci

Dajte djetetu priliku da upotrijebi sva svoja čula. Obratite mu pažnju na stvari koje može vidjeti, čuti, ponjušiti, okusiti ili osjetiti, kao na primjer: „Osjeti kako je tvoja kapica mekana“ ili: „Čuj kako lijepo zvuči ova glazba/muzika.“

**Dodirnuti i razumijeti – promatranjem i zaigranim otkrivanjem djeca uče nove riječi.**

Djeca ne uče riječi samo putem sluha. Ona mogu rječi bolje zapamtiti ako ih dožive raznim čulima. Djeca moraju stvari i predmete promatrati, dodirnuti i opipati, ponjušiti i okusiti.

# Zašto je igra važna za učenje jezika?

Djeca govare kad se igraju, čak i kad se igraju sama.

Tako vježbaju rječi i pojmove koje su čula.

*Djeca uče govoriti „lako kao u igri“*



## Preporučujemo

U zajedničkoj igri djeca pričaju. Nagađaju se o pravilima igre ili si dodjeljuju uloge. Dijete može tako odrediti ili doživjeti svoje momentano stanovište.

Djeca se vole igrati "obitelj/po-rodica". Pri tome može nastati galama kad određuju uloge za oca, majku i dijete. To im jednostavno dopustite.

Djeca se vole kostimirati i igrati uloge. Zato im trebaju stari šeširi, šalovi, cipele, marame, odjeća i druge drangulije.

Predmeti za dnevnu upotrebu

kao lonci, kutije od kartona, lončići ili kvačice za rublje/štipaljke također su vrlo omiljene igračke.

Plahte i marame djeci vrlo dobro služe kad grade jazbine ili se sakrivaju.

Osim toga djeca se vole igrati s drvenim kockama, Lego-dijelovima ili Playmobil-figurama.



*Kad djeca igraju igre u kojima glume uloge, može nastati galama. To im jednostavno dopustite.*

Svako bi dijete trebalo imati kod kuće jednu kutiju za takve igračke.

Djeca vole s Vama također slagnati puzzel-dijelove ili igrati društvene igre kao šah, mlin ili se kartati. U igri s kartama „Uno“ ili „Jedanaest van“ („Elfer raus“) Vaše dijete potpuno usput uči brojeve.

Ormar za igračke ili regal gdje će spremiti svoje igračke za dijete su jednakо važni као ormar za odjeću.

## Što kažu stručnjaci

**Igra ima za djecu vrlo veliko značenje.**

**To je ozbiljna i važna zabava za Vaše dijete.**

Igra podupire razvoj novih spretnosti i znanja promatranjem, ispitivanjem i istraživanjem.

Igra razvija razumijevanje jezi-

ka i sposobnost izražavanja.

Kada si dijete nešto samo izmisli, to pobuđuje njegovu maštu i govor.

# Da li moje dijete uči goviriti kad gleda televiziju?

Više nego dva do tri sata u tjednu/sedmici gledanja televizije veoma ometa jezični razvoj mališana od prvog dana do pete godine života.

*Razgovori za vrijeme jela su za djecu najbolja vježba učenja jezika.*



## Preporučujemo

Pogotovo je za mališane opterećujuće ako je televizor stalno uključen i ako se gleda prilikom jela. Razgovori za stolom su za djecu vježba učenja jezika. Zajednički obroci i razgovori igraju važnu ulogu u razvoju jezika.

Isključite, dakle, televizor i iskoristite to vrijeme za prepričavanje dnevnih događaja.

Kad Vaše dijete gleda televiziju, pazite da gleda samo emisije koje su pogodne za djecu. Pogotovo su preporučljivi dječji kanal „KiKa“ ili „Emisija s mišom“ („Die Sendung mit der Maus“ (na ARD-programu).

Nemojte djetetu dozvoliti da gleda bilo što. Pitajte uvijek koje emisije želi gledati, pa ih zajedno izaberite u TV-časopisu.

**Najbolje je da jedno vrijeme gledate televiziju zajedno s djetetom, pa da kasnije o tome razgovarate.**



*Da bi djeca naučila govoriti jezik, nije dovoljno da čuju zvukove jezika, nego moraju i razumijeti značenje kazanog.*

## Što kažu stručnjaci

Pitajte svoje dijete npr.: „Što ti se je svidjalo? Što se dešavalo u filmu?”

Dječji filmovi na video-trakama ili DVD su za djecu znatno pogodniji nego emisije za djecu sa stalnim prekidima zbog promidžbe/reklame. Problematični su i reklamni spotovi u predvečernjem programu sa brzim, jezično komplikiranim sadržajima koje djeca često ne razumiju. To Vaše dijete zbunjuje i razočaruje, a to negativno utječe na njegov razvoj.

**Samo vrlo dobri dječji filmovi podupiru jezični razvoj djeteta.**

Najvažnije vrijeme za razvoj jezika je ono od druge i četvrte godine života. Dijetetu koje u tom životnom razdoblju dugo i često sjedi pred televizorom,

kasnije će u školi biti vrlo teško. Jer, da bi djeca naučila jezik, nije dovoljno da čuju zvukove jezika, nego moraju i razumijeti značenje kazanog.

# Kakve veze ima kretanje sa učenjem jezika?

Kretanje i razvoj jezika spadaju kod djece zajedno.

Djeca se moraju puno kretati, jer na taj način upoznavaju svoje tijelo i okolinu. Pre malo kretanja otežava razvoj jezika.

## Preporučujemo

### Pustite djecu da

- balansiraju na niskim zidovima,
- se često penju, da skaču i da se ljudjaju (npr. na dječjem igralištu, u parku, u šumi),

- isprobaju raznorazne stvari (djeca se rijeđe ozljeđuju nego što mislimo),
- često idu pješice (npr. u vrtić ili kad idete u kupovinu po sitnice),



*Omogućite svom djetetu da se kreće po stanu.*

## Što kažu stručnjaci

Mogućnosti za kretanje može te stvoriti i u stanu. Stari madraci su dobri za skakanje, kosa daska za klizanje s kreveta, ljuštačka u okrivu vrata, viseća mreža za ležanje i mnoge druge mogućnosti.

**Kretanje je poticaj za učenje jezika.  
Kretanje je za djecu važno.**

Djeca imaju prirodnu osnovnu potrebu da se kreću. Kretanjem prerađuju svoje doživljaje, osjećaje i iskustva.

Što dječji pokreti postaju spremniji kad trče, kad se igraju loptom, kad se penju ili drže ravnotežu, to će i pokreti njihovih usta odn. jezika postati sve bolji.

# Kako mogu s mojim djetetom vježbati govor?

Ovo je najbolja vježba: Pričajte sa djetetom o svemu što vidi i doživi u svakodnevnom životu.



*Uzmite si vremena za razgovore o svakodnevnim doživljajima.*

## Preporučujemo

Neka Vam dijete priča. Naravno je da pri tome pazite na opuštenu atmosferu i dobro raspoloženje.

### **Uzmite si vremena za razgovore o dnevnim doživljajima.**

Naravno ćete paziti na to da dijete također smije pričati o svojim iskustvima i razmišljanjima.

Koristite šarolik jezik. Tako ćete proširiti riječnik djeteta. Uputebljavajte različite rječi za isti pojam, na primjer: lijepo, zgodno, fino.

Ako Vaše dijete neku riječ ne može pravilno izgovoriti, Vi ju jednostavno ponovote. Na primjer: „Auto kva!“ – „O, auto ima kvar!“

Budite strpljivi kada Vam dijete priča i pitajte, ako nešto niste razumili.



*Sjetite se svojeg djetinjstva i naučite dijete šaljive pjesmice, poslovice, pjesme ili rime koje ste upotrebljavali npr. za redoslijed u dječjim igrama.*

Jezik treba pobuditi dječju maštu. Sjetite se svojeg djetinjstva i naučite dijete šaljive pjesmice, poslovice, pjesme ili rime koje ste upotrebljavali npr. za redoslijed u dječjim igrama.

Gledajte s njim slikovnice, čitajte mu priče ili pričajte o svom djetinjstvu. Riječnik Vašeg djeteta postati će uz zajedničke igre i razgovore raznolikiji i življi.

## Što kažu stručnjaci

### Djeca trebaju rado govoriti

Jednostrano treniranje jezika u predškolskoj dobi djeci donosi samo male uspjehe u učenju jezika. To praksa pokazuje. Djeca imaju prirodnu potrebu za učenjem. To prije svega čine igrajući se. Šaljivi stihovi ili rime treniraju pamćenje i djeluju

pozitivno na sposobnost učenja. Melodije i ritmi pjesama djeci pomažu da izgovaraju i dulje rječi. Slike ih potiču da izmišljaju priče. Slikovnice su nenadoknađive, jer transportiraju znanje, bude maštu i pomažu da se doživljeno jezično izrazi.

# Koji jezik trebam govoriti sa svojim djetetom kod kuće?

**Gоворите са својим дететом**

**Ваш матерински језик.**

*Gоворити добро властити материјалнији језик је важна подлога за учење немаћког.*



## Preporučujemo

Jer Vaš materinjski jezik je jezik srca. Vaše dijete treba taj jezik da bi se u krugu obitelji/porodice i Vaših prijatelja moglo izražavati i osjećati ugodno. To važi naravno i za dijalekte.

**Pričajte s djetetom što više na materinjskom jeziku ili na jeziku u kojem se osjećate kod kuće.**

Koristite i na materinjskom jeziku ili dijalektu šarolik rječnik.

Spojite materinjski jezik sa svim što spada Vašoj zemlji ili Vašoj kulturi.

Uz priče, pjesme ili dječje igre

iz zemlje Vašeg porijekla dijete će naučiti mnogo toga o Vama i Vašem zavičaju.

Pomozite svom djetetu da u vrtiću/obdaništu, na igralištu ili u sportskoj skupini/grupi nađe njemačke prijatelje.



Bildunterschrift?

### Što kažu stručnjaci

Dozvolite da ga druga djeca smiju posjećivati kod kuće. Tako će upoznati i druge obiteljske/porodične kulture.

**Tražte dobar kontakt s njemačkim susjedima ili roditeljima u dječjem vrtiću.**

I za Vas je važno da naučite njemački. Zajedno s drugim roditeljima predložite u Vašem vrtiću da Vam se ponudi tečaj njemačkog jezika kod Seminara za roditelje (Tel. 216-6867).

**Materinjski i njemački jezik – važno je naučiti obadva jezika.**

Gоворити добро властити матерински језик је важна подлога за учење немачког. Осјећаји се на материјском језику могу боље изразити. То знатно придоноси развоју лиčности Вашег детета.

Ако се у обитељи говори више језика, родитељи би се требали дого-

ворити, када ће се говорити који језик. Пазите на основна правила, као: једна особа – један језик или: једна ситуација – један језик. Ако дете истовремено учи више језика, требала би увјек znati koji je језик упрано на redu. Тако ће их naučiti razlikovati.

# Da li moje dijete uči u vrtiću dovoljno njemački jezik?

Ako kod kuće govorite Vaš maternjski jezik, Vaše dijete će njemački naučiti izvan obitelji/porodice.

Za Vaše dijete je važno da u vrtiću/obdaništu smije govoriti materinjski jezik.



## Preporučujemo

Kod prijave djeteta u vrtić recite koji jezik/koje jezike govorite kod kuće.

Odgojiteljice zanima kako je protekao razvoj jezika na materinjskom jeziku.

**Pratite svoje dijete u vrtić/obdanište za vrijeme prilagođivanja.** Tako će se osjećati sigurnije u stranoj okolini i moći će se brže otvoriti stranom jeziku.

Pitajte u vrtiću po kojem konceptu radi na razvoju i potpori učenja jezika.

## Što kažu stručnjaci

Materinjski i njemački jezik – važno je naučiti obadva jezika.

Djaca koja od treće godine idu u vrtić imaju dovoljno vremena da nauče njemački kao drugi jezik. Preduslov je da dijete zna dobro govoriti svoj materinjski jezik. U mnogim vrtićima/obdaništima se obraća posebna pažnja na razvoj i potporu učenja jezika.

# Preporuke za potporu jezičnog razvoja Vašeg djeteta

Gledajte svoje dijete u lice kad s njim pričate i slušajte što Vam govori i kada to ponekad malo dulje potraje.



Razgovarajte s Vašom djecom  
o tome što upravo radite

**Ne čitajte svom djetetu svaku želju iz očiju, već ga potaknite da kaže što želi.**

**Primjer:** Dijete pokazuje na bocu s mineralnom vodom. Pitajte: „Hoćeš li nešto popiti? Što hoćeš pitи? Mineralnu vodu ili sok?“

Potaknite ga da samo govori tako da rječima opišete stvari koje upravo radite ili koje dijete radi.

**Primjer:** „Gle, imam jabuku. Vidi kako je lijepa crvena. Hoćeš li ju pridržati? Da li da ju razrezem na komadiće?“

**Kad Vaše dijete nešto nepravilno izgovori,** ponovite isto pravilno. Ne ga dijete da pravilno ponavlja.

**Primjer:** Dijete je ispružilo nogu i kaže: „Pipela!“ „Ah, hoćeš li da ti zavežem vrpce na cipelicama?“

**Govorite na razini/nivou dječjeg govora,** ali ne tepajte na „baby-jeziku“, jer ste mu Vi uzor.

**Znači nećete reći:** „To je vau-vau“, nego: „Pas/ker/ćuko laje vau-vau.“

**Dajte djetetu priliku da ono samo odgovara na pitanja drugih sugovornika i onda kad mislite da biste mu morali pomoći.**

Budite s njim strpljivi. Djeca su vrlo kreativna u izražavanju ako im se da vrijeme koje trebaju.

# Knjige za djecu

Već mala djeca vole da im se čitaju knjige i da gledaju slikovnice!



## Od 2. godine

**Kleine Tiergeschichten  
zum Vorlesen  
(Male priče o životinjama)**  
Henriette Wich,  
Ellermann, 2005  
ISBN 3-7707-3964-7

**Montag, Dienstag... Hexentag  
(Ponedjeljak, utorak...  
vještičin dan)**  
Rosemarie Künzler-Behncke,  
Ravensburger Buchverlag,  
Otto Maier, 2002  
ISBN 3-473-31063-8

## Od 3. godine

**Zehn grüne Heringe  
(Deset zelenih haringa)**  
Wolf Erlbruch, Hanser, 2001  
ISBN 3-446.20035-5

## Od 4. godine

**Sieben freche Hexen  
(Sedam drskih vještica)**  
Ingrid Uebe, ars edition, 2005  
ISBN 3-7607-1409-9

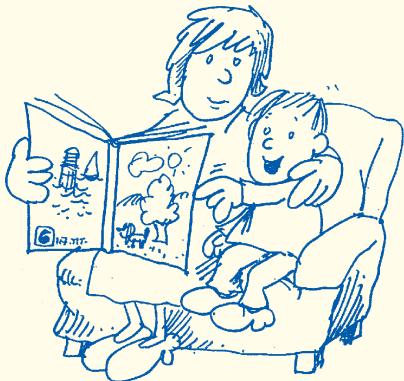
**Nein! Ich bin nicht müde...  
(Ne! Nisam umorna...)**  
Lauren Child, Carlson, 2004  
ISBN 3-551-51608.1

## Od 5. godine

**Von Drachen, Rittern  
und Piraten  
(O zmajevima, vitezima  
i piratima)**  
Cornelia Funke, James Krüss i  
mnogi drugi autori,  
Esslinger Verlag Schreiber, 2005  
ISBN 3-480-22109-2

## Od 6. godine

**Till Wiesentroll  
(Till, trol sa livade)**  
Ulrike Kuckero,  
Thienemann Verlag, 2005



## Dječje knjige za na turskom jeziku

### Gökkusagi Baligi

Markus Pfister,

### Der Regenbogenfisch (Riba boje dugе)

Nord-Süd-Verlag, 1998

ISBN 3-314-00664-0

### Laura`nin yildizi

Klaus Baumgart,

### Lauras Stern (Laurina zvijezda)

Baumhaus-Verlag, 1999

ISBN 3-8315-0004-5

## Dječje knjige na ruskom jeziku

### Freunde (Prijatelji)

Helme Heine,

Middelhauve, 1999

ISBN 3-7876-9601-6

### Schneewittchen (Snjegulica / Snežana)

ISBN 5-353-00027-7

... i mnoge druge knjige  
možete posuditi / pozajmiti u  
Dječjoj biblioteci u Palači  
kralja Wilhelma

## Kinderbücherei im Wilhelmspalais

(Charlottenplatz S-Mitte)

Konrad-Adenauer Straße 2  
70173 Stuttgart

Telefon: 0711/216-5768

[stadtbumuecherei.kinderbumuecherei@stuttgart.de](mailto:stadtbumuecherei.kinderbumuecherei@stuttgart.de)

ili svim ostalim gradskim  
bibliotekama

# Informacije za roditelje

## TV-emisije bez nasilja i reklame

- KI.KA - Kinderkanal  
(Dječji kanal)
- Arte

## Flimmo - Bayrische Landes- zentrale für neue Medien (Bavarska zemaljska centra- la za nove medije)

pomaže besplatno kod izbora  
emisija za djecu ([www.flimmo.de](http://www.flimmo.de) ili pogledajte u Vašem  
Uredu za građane ili Uredu za  
djecu i omladinu)

Linda Clark,  
Catherine Ireland  
**Sprechen lernen,  
lernen durch sprechen,  
(Naučiti govoriti,  
učiti govorom)**

Kidsworld, Beust Verlag,  
München 1998

Elke Burkhardt-Montanari  
**Wie Kinder  
mehrsprachig aufwachsen  
(Kako djeca  
rastu s više jezika)**  
Verband binationaler Familien  
und Partnerschaften, ifa e.V.,  
(Savez binacionalnih obitelji i  
partnerstava, ifa registrirana  
udružba/društvo),  
Verlag Brandes & Apsel, Frank-  
furt a. M., 2001

Übersetzer & Fotografen:  
Namen einsetzen

**Impressum**

Herausgeber:  
Jugendamt der  
Landeshauptstadt Stuttgart  
Wilhelmstraße 3  
70 182 Stuttgart

Fotos: Munck, Thiele, Weber

Gestaltung: Brigitte Loeckle  
[www.Loeckledesign.de](http://www.Loeckledesign.de)

Illustrationen: German Frank

Redaktion: Angelika Friedrich  
[angelika.friedrich@stuttgart.de](mailto:angelika.friedrich@stuttgart.de)  
Claudia Karidis  
Alexandra Maier  
Monika Peters  
Bettina Quaas  
Uli Simon  
Beate Streicher-Kieltsch

Sprache, das Tor zur Welt  
ist erhältlich als Übersetzung  
in GB, HR/BiH/SCG, I, RUS, TR  
Übersetzung GB:  
Übersetzung HR/BiH/SCG: Silvia Hinzmann  
Übersetzung I:  
Übersetzung Rus:  
Übersetzung TR:  
März 2006